

Llegeixin (PS 6)

(ALDC, IX, 2036. *Llegeixin* [PS 6])

La tercera persona del plural del present de subjuntiu de *llegir* (< *LEGIRE) presenta en cat. dos tipus de variants: la conjugació pura (*llegin*) i la conjugació incoativa (*llegeixin*) (veg. mapa 1420). En el primer cas, les formes de subjuntiu estan en relació amb les d'indicatiu. I així *llegin*, *llesquen*, *llesquen*, etc. són formes que depenen del present d'indicatiu *lli[tʃ]*, *llisc*, etc., tot i que no es pot descartar una evolució des de *LEGIANT; aquelles formes presenten variacions al radical (*lli[dʒ]in* 72, 85, *lli[ʒ]guen*, *lli[dʒ]guen* 155, 190, *lli[ʃ]guen* 168, 169, 171, *lli[ʃ]quen* 163, 166, 172) o al radical i la desinència (*lli[z]gon* 128, analògic; *lli[ʒ]gan* 136, *lli[tʃ]an* 93, 108, aquestes dues pel contacte amb l'arag., probablement com a continuïtat d'àrea lingüística); a notar la var. *llegiguen* 142 (→ ross. *llegiguin* 1, amb canvi de mot esdrúixol a mot pla, com és habitual en aquest dialecte) amb l'increment *-ig-* pres de verbs d'altres conjugacions (*diga*, *crega*, etc.); veg. també *vaiguen a llegir* 87. Aquest tipus de formes rizotòniques s'estenen pel val., tort., alguns parlars ribagorçans, men. i alg.

Els resultats incoatius presenten dues altres var., de -ESCANT/-ESCINT i de -ISCANT/-ESCENT, tipus *llegesquin/llegisquen*. En el primer cas, notem la var. originària, *llegesquen* (var. *lle[dʒ]esquen* 77, 78, 81, 82, *lle[ʒ]esquen* 83; *lle[dʒ]ésquiguen* 80, *lle[dʒ]íguesquen* 75, per l'increment *-ig-*), canviada en *llegesquin* per analogia amb la desinència de les altres persones del present de subjuntiu

(*llegesqui*, *llegeixi*, etc.), var. que es manté en mall. i en un parlar pallarès (*llegeixquen* 86). Afegim-hi les var. *llegeixin*, del cat. or., modificació analògica de l'anterior *llegeixen*; *llegèixon* 96, amb la desinència en *-o* analògica (veg. mapa 1412); *llegessen* 48, *llegessin* 58, per dissimilació de palatals. La desinència provinent de -ISCANT, pròpia d'una àrea allargassada ponentina del cat. nord-occ., ha donat lloc al tipus *llegisquen*, amb var. fonètiques com *llegixquen* 104, *lletgisquen*, *lletxisquen*, *lleixisquen* 131, *lle[z]isquen* 149, *lletxiscan* 102, *lletgiscon* 122; l'analogia amb les formes del present d'indicatiu (*llegixes*, *llegix*, etc.) ha provocat les var. *llegixen*, *llegixon* 105, i, per dissimilació de palatals, *llegissen*, *llegissin* 53, 114, *llegisson* 97, 110, 112, 119, amb desinència analògica.

Llegiguessen 141, com *llegiessen* 133, és resultat d'un sincretisme amb l'imperfet de subjuntiu, fenomen freqüent en tort.

A notar la var. *lle[j]eien* 100, d'encuny arag.

Són formes normatives *llegeixin* (model *serveixin*), des del DOrt, 1917; *llegesquen* (model *serveisquen*), des de Fabra, 1918 (pàg. 90); la GIEC (pàg. 238-239) considera acceptables *llegeixin*, *llegisquen/llegesquin* (model *serveixin*, *serveisquen/serveisquin*; per a observacions complementàries, cf. mapa 1432); la PEOLC *Morfologia* (pàg. 26-27) proposa

llegeixin/llegisquen (model *serveixin/serveisquen*) com a formes pròpies d'àmbit general, mentre que *llegesquin* (*serveisquin*) (parlars balearics) i *llegesquen* (*serveisquen*) (parlars valencians, però en registres molt formals) són relegades a formes pròpies d'àmbit restringit, tot i que precisa que és admissible en l'àmbit restringit (parlars balearics) –ara, però, en qualsevol registre– la forma *llegesquen* (*serveisquen*).

